

Tjänsteskrivelse

Datum

2026-08-19

Vår referens

Sebastian Kjellman
Beredskapssamordnare
sebastian.kjellman@malmo.se

Remiss Socialdepartementet - Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25) STK-2026-753

Sammanfattning

Socialdepartementet har gett Malmö stad möjlighet att yttra sig över slutbetänkandet Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25). Förslagen i betänkandet avser dels att förebygga och begränsa konsekvenserna av en pandemi eller annan omfattande eller allvarlig smittspridning, dels avseende smittskyddet i normalläge.

I betänkandet lämnas bland annat förslag som ska stärka rättssäkerheten vid meddelande av förhållningsregler samt flera förslag som syftar till en mer ändamålsenlig och flexibel klassificering av smittsamma sjukdomar i smittskyddslagen och smittskyddsförordningen. Det presenteras även förslag om ytterligare stärkt beredskap för omfattande smittspridning.

Folkhälsomyndigheten föreslås få ansvar för nationell samordning av arbetet med vårdhygien som rör människor. Särskilt fokus ligger på förhållanden inom den kommunala hälso- och sjukvården och den kommunala omsorgen.

Ett flertal av utredningens förslag bedöms främst få konsekvenser för regioner. Kommuner påverkas i mindre omfattning.

Stadskontoret ställer sig positiv till de delar av betänkandet som bedöms beröra kommunal verksamhet och välkomnar den föreslagna moderniseringen av smittskyddet, både avseende stärkt beredskap för omfattande smittspridning och smittskyddet i normalläge.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Socialdepartementet.

Beslutsunderlag

- Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25)
- Remiss Socialdepartementet - Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 260824 Remiss Socialdepartementet - Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25)
- Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25)
- Remissvar miljöförvaltningen
- Miljönämnden beslut 260611 § 137
- Remissvar hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslut 260623 § 69
- Grundskolenämnden beslut 260618 § 93
- Remissvar grundskolenämnden
- Förslag till yttrande KSAU 260824 Remiss Socialdepartementet - Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25)

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-08-24

Kommunstyrelsen 2026-09-02

Beslutet skickas till

Socialdepartementet

Miljönämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Grundskolenämnden

Stadskontoret, hållbarhetsavdelningen

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Socialdepartementet har gett Malmö stad möjlighet att yttra sig över betänkandet Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25).

Regeringen beslutade den 29 juni 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag för att stärka beredskapen inför framtida pandemier. Genom tilläggsdirektiv som beslutades i september 2024 utvidgades uppdraget till att även omfatta en översyn av vissa ytterligare frågor kopplade till smittskyddslagen och smittskyddsförordningen. Den 23 april 2025 överlämnades delbetänkandet Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48). Malmö stad var inte remissinstans för delbetänkandet, och har således inte besvarat detta. Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25), som Malmö stad nu har fått möjlighet att yttra sig över, är slutbetänkande för utredningen.

Arbetsmarknads- och socialnämnden, förskolenämnden, funktionsstödsnämnden, miljönämnden, hälsa- vård och omsorgsnämnden, grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har getts möjlighet att yttra sig.

Bakgrund

Utredningen om stärkt framtida smittskydd tillsattes som en följd av covid-19-pandemin. Delbetänkandet Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48) innehöll förslag till en ny lag som skulle ge verktyg att genom samhällsinriktade smittskyddsåtgärder minska konsekvenserna av en omfattande smittspridning av en samhällsfarlig sjukdom och samtidigt värna grundläggande fri- och rättigheter. Därutöver lämnades bland annat förslag med syfte att möjliggöra storskalig testning och smittspårning. Det presenterades även ett underlag till en nationell strategi för hantering av pandemier. I slutbetänkandet redovisas ytterligare uppdrag som var en följd av covid-19-pandemin. I övrigt har slutbetänkandet ett annat fokus och handlar till stor del om enskildas skyldigheter enligt smittskyddslagen.

Utredningen i korthet

Utredningen anser att smittskyddet behöver förändras på flera punkter. Utredningen lämnar ett antal förslag.

Informationsplikten för hiv i samband med sex tas bort

Personer med hiv har sedan mitten av 1980-talet kunnat åläggas att informera sexpartners om sin sjukdom. År 1989 infördes en skyldighet för läkare att meddela sina hiv-patienter om en sådan plikt. Genom effektiv läkemedelsbehandling har den epidemiologiska och medicinska situationen för hiv i dag kraftigt förbättrats, vilket gör att smitta enbart i mycket sällsynta fall sker från någon som känner till sin diagnos. Utredningen föreslår därför att informationsplikten för hiv i samband med sex tas bort.

En ändamålsenlig reglering av enskildas ansvar

Smittskyddslagens utgångspunkt i frivillighet bör bli ännu tydligare än i dag och rättssäkerheten vid meddelande av förhållningsregler stärkas. Utredningen föreslår flera förändringar i syfte att uppnå detta.

Enligt smittskyddslagen kan en läkare utfärda förhållningsregler för personer som är smittade med allmänfarlig sjukdom. Utredningen föreslår att den enskildes rätt till medicinska och praktiska råd och psykosocialt stöd bör förtydligas. Utredarna menar att det i många fall räcker med att ge råd och stöd i samförstånd med den enskilde, i stället för tvingande förhållningsregler. Dessa uppgifter ska journalföras. Utredningen föreslår att förhållningsregler ska kunna meddelas av behandlande läkare enbart när medicinska och praktiska råd inte kan ges i samförstånd med den enskilde. Förhållningsreglerna ska alltid vara individuellt utformade, och det ska anges i lagen vad detta innebär. Förhållningsregler ska vidare kunna vara antingen tidsbegränsade eller gälla tills vidare.

En ändamålsenlig och flexibel klassificering av sjukdomar

Utredningen lämnar flera förslag som syftar till en mer ändamålsenlig och flexibel klassificering av smittsamma sjukdomar i smittskyddslagen och smittskyddsförordningen.

Utredaren föreslår att sådan kostnadsfrihet för patienten som i dag gäller för läkemedel, undersökning, vård och behandling som bedöms minska risken för smittspridning även bör kunna omfatta sjukdomar som inte anges som allmänfarliga i smittskyddslagen. Regeringen föreslås få ett bemyndigande att föreskriva vilka sjukdomar som ska omfattas.

Behandlande läkare är idag skyldig att anmäla till smittskyddsläkaren när personer som uppges i en smittspårning inte söker läkare. Denna skyldighet föreslås gälla även vid sjukdom som inte är allmänfarlig. Ändringen syftar till att förstärka smittspårningen men kan också underlätta en framtida förändrad klassificering av vissa sjukdomar.

Utredningen föreslår att regeringen ger Folkhälsomyndigheten ett regeringsuppdrag att systematiskt se över klassificeringen av smittsamma sjukdomar. Folkhälsomyndigheten ska ges i uppgift att årligen se över om förteckningarna av sjukdomar i smittskyddslagen och smittskyddsförordningen är ändamålsenliga och proportionerliga samt överväga om nya smittsamma sjukdomar behöver klassificeras.

Ytterligare stärkt beredskap för omfattande smittspridning

Delbetänkandet Stärkt pandemiberedskap handlar till stor del om beredskap inför framtida pandemier eller annan omfattande smittspridning. I föreliggande slutbetänkande lämnar utredningen ytterligare förslag som syftar till att förhindra smittspridning eller bättre kunna hantera situationer med allvarlig smittspridning.

Extraordinära smittskyddsåtgärder ska kunna vidtas innan en sjukdom har klassificerats. Folkhälsomyndigheten föreslås att under vissa förutsättningar få besluta om hälsokontroll på platsen för inresan, karantän och avspärrning redan innan regeringen har hunnit besluta om att smittskyddslagens bestämmelser om samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på en viss sjukdom.

Folkhälsomyndigheten föreslås få ansvar för nationell samordning av arbetet med vårdhygien som rör människor. Förhållanden inom den kommunala hälso- och sjukvården och den kommunala omsorgen ska särskilt uppmärksammas. Syftet med ett nationellt samordningsansvar av vårdhygienfrågor bör vara att minska vårdrelaterade infektioner bland patienter och brukare och stärka det vårdhygieniska arbetet i hela landet.

I dag är det främst Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten som har uppdrag på vårdhygienområdet. Socialstyrelsen har ansvar för ett verksamhets- och

patientsäkerhetsperspektiv medan Folkhälsomyndigheten huvudsakligen har ansvar för ett smittskydds- och antibiotikaresistensperspektiv. Begreppet vårdhygien är dock brett och handlar om arbetssätt och rutiner som inkluderar flera andra myndigheter.

Utredningen föreslår att smittskyddsläkaren ska vara direkt underställd den högsta chefsbefattningen under den nämnd som smittskyddsläkaren verkar under. Syftet är att stärka smittskyddsläkarnas robusthet, vilket bedöms värdefullt som beredskapsåtgärd inför framtida pandemier.

Genomförande och konsekvenser av förslagen

Författningsförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2027. Beslut om förhållningsregler som fattats före ikraftträdandet föreslås fortsätta gälla under en övergångsperiod, som längst till och med den 30 juni 2028. Utredningen menar att förslagen bidrar till ett mer ändamålsenligt, proportionerligt och rättssäkert omhändertagande av individer som har eller misstänks ha en allmänfarlig sjukdom. Vidare förutsätts förslagen bidra till att hanteringen av andra smittsamma sjukdomar också blir mer ändamålsenlig.

Flera av förslagen innebär ändringar i åtaganden som statliga myndigheter, domstolar, regioner och kommuner redan har i dag och bedöms inte innebära några omedelbara ekonomiska konsekvenser.

Ett flertal av utredningens förslag bedöms främst få konsekvenser för regioner. Utredaren bedömer att kommuner påverkas i mindre omfattning.

Remissinstansernas yttranden

Arbetsmarknads- och socialnämnden, förskolenämnden, funktionsstödsnämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har avstått från att yttra sig.

Grundskolenämndens yttrande

Grundskolenämnden tillstyrker betänkandets samtliga förslag i de delar som berör grundskolans verksamhet. Nämnden har inga invändningar mot förslagen om individuell prövning av förhållningsregler, ändrad benämning av smittskyddsläkaren eller elevhälsans roll i det nationella vårdhygiensamordningsuppdraget.

Hälsa- vård och omsorgsnämndens yttrande

Nämnden ser positivt på förslaget att Folkhälsomyndigheten ska få ansvar för nationell samordning av vårdhygienfrågor. Det är angeläget att förhållandena inom kommunal hälso- och sjukvård och kommunal omsorg särskilt uppmärksammas som en del av samordningsuppdraget. Ett sådant samordningsansvar kan bidra till bättre förutsättningar för ett långsiktigt och systematiskt vårdhygieniskt arbete.

Miljönämndens yttrande

Miljönämnden ställer sig positiv till en modernisering av smittskyddet som stärker beredskapen och förmågan att hantera smittspridning. Ett effektivt smittskydd förutsätter tidiga och proportionerliga insatser samt likvärdiga förutsättningar för vård. Gränsöverskridande samverkan och en enhetlig syn på smittsamma sjukdomar är viktiga förutsättningar i gränsnära områden. Förebyggande insatser och kunskapshöjande arbete hos allmänheten utgör därtill viktiga delar i smittskyddsarbetet.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret instämmer med remissinstansernas yttranden och ställer sig positiv till de delar av betänkandet som bedöms beröra kommunal verksamhet.

Stadskontoret välkomnar den föreslagna moderniseringen av smittskyddet, både avseende stärkt beredskap för omfattande smittspridning och smittskyddet i normalläge. Tidiga och förebyggande insatser vid misstanke om samhällsfarlig smitta är av stor vikt för att begränsa smittspridning och minska belastningen på samhället. Stadskontoret ser även positivt på utredningens förslag om en ändamålsenlig reglering av enskildas ansvar, som stärker rättssäkerheten vid meddelande av förhållningsregler samtidigt som individperspektivet och proportionalitetsprincipen tydliggörs.

Stadskontoret vill även framhålla att det kunskapshöjande arbetet riktat till allmänheten, exempelvis om handhygien och andra förebyggande åtgärder, även fortsättningsvis bör ha en viktig roll i smittskyddsarbetet.

Stadskontoret instämmer med miljönämndens yttrande om vikten av att angränsande länder så långt som möjligt har en likartad syn på klassificering och hantering av potentiellt samhällsfarliga sjukdomar. Detta för att undvika att skillnader i klassificering bidrar till att försvåra ett effektivt smittskyddsarbete i gränsnära områden, såsom Öresundsregionen.

Slutligen ser stadskontoret positivt på förslaget att Folkhälsomyndigheten ska få ansvar för nationell samordning av vårdhygienfrågor. I enlighet med remissinstanserna bedömer stadskontoret att det är angeläget att förhållandena inom kommunal hälso- och sjukvård samt omsorg särskilt uppmärksammas som en del av samordningsuppdraget. Ett sådant samordningsansvar kan bidra till bättre och mer likvärdiga förutsättningar för ett långsiktigt och systematiskt vårdhygieniskt arbete. Det kan även stärka verksamheternas möjligheter att förebygga smittspridning och vårdrelaterade infektioner.

Ansvariga

Pamela Lindqvist Nämndsekreterare

Ana Maria Deliv Avdelningschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör